

O DELU ARHIVOV IN ZBOROVANJIH
ON THE ACTIVITIES OF THE ARCHIVES AND THE CONFERENCES

Mednarodna znanstvena konferenca
»Tehnični in vsebinski problemi klasičnega
in elektronskega arhiviranja«

Radenci, 5.–7. april 2017

Mednarodna znanstvena konferenca *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja* je tudi v letu 2017 potekala v Hotelu Radin v Radencih. V treh dneh so se predstavili strokovnjaki in znanstveniki iz številnih držav (Slovenije, Švice, Avstrije, Nemčije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Srbije, Gruzije, Romunije in Brazilije), ki so prispevali tudi članke za objavo v zborniku konference. Mednarodna konferenca je potekala med 5. in 7. 4. 2017.

V uvodnem delu konference sta prisotne pozdravila direktor Pokrajinskega arhiva Maribor, Ivan Fras, in direktorica hotelov Zdravilišča Radenci, Vesna Maučec. Otvoritveni nagovor konference je imel minister za kulturo Republike Slovenije Anton Peršak. Sledila sta pozdrava mag. Ivana Šijanca, direktorja podjetja Trevis d.o.o., generalnega sponzorja za področje klasičnega arhiviranja, in Boštjana Gaberca, direktorja podjetja Mikrografija, d. o. o., generalnega sponzorja za področje dolgoročne hrambe gradiva.

Glavna tema letošnje konference se je glasila *Digitalno in digitalizirano: Arhivsko gradivo včeraj, danes in jutri*. Prvi dan konference je bilo predstavljenih nekaj uspešnih primerov digitalizacije arhivskega gradiva, od zemljiških in matičnih knjig do zasebnega arhivskega gradiva in 3D-digitalizacije voščenih pečatov. Konferenco so s predstavitvami otvorili dr. Thomas Aigner iz Škofijskega arhiva St. Pölten v Avstriji, dr. Joachim Kemper z Inštituta za zgodovino Frankfurta v Nemčiji in Igor Filipič iz Nadškofijskega arhiva Maribor. Dr. Thomas Aigner je predstavil sodelovanje državljanov in arhivistov pri projektu Topoteka, dr. Joachim Kemper je govoril o projektu digitalizacije zasebnega gradiva dobitnika Nobelove nagrade Otta Hahna in 3D-digitalizaciji voščenih pečatov, Igor Filipič pa je načel temo prilagajanja interpretacije arhivskih virov zahtevam digitalizacije.

Sledile so predstavitve prispevkov s področja obdelave arhivskega gradiva v praksi, in sicer mag. Aide Škoro Babić iz Arhiva Republike Slovenije, ki je predstavila pristope in probleme pri obdelavi gradiva vojaških sodišč, in dr. Julije Barunčič Pletikosić ter dr. Željke Križe, ki sta predstavili urejanje in vrednotenje arhivskega gradiva v Hrvaškem spominsko-dokumentacijskem centru.

O digitalizaciji arhivskega gradiva so spregovorili še: mag. Anton Vatcharadze iz Osrednjega zgodovinskega arhiva Gruzije v Tbilisiju, ki je predstavil prispevek z naslovom *Hramba in popisovanje digitaliziranega fonda – osebni arhiv Kharitona Shavishvilija*, Vlatka Lemić iz Hrvaškega državnega arhiva v Zagrebu, ki je predstavila prispevek z naslovom *Digitalizacija v hrvaških arhivih: stanje in perspektive*, Adnan Tinjić iz Arhiva Tuzelskega kantona, Bosna in Hercegovina s prispevkom *K sistematični digitalizaciji: lekcije in posebnosti digitalizacije v Arhivu Tuzelskega kantona*, mag. Carolina de Oliveira iz Državnega arhiva Brazilije v Rio de Janeiru, ki je predstavila prispevek *Družbeni mediji kot zapisi in njihova hramba: primer Olimpijskih iger v Rio de Janeiru 2016* in Martin Kunz iz švicarskega podjetja Scope solutions AG, ki je predstavil programsko rešitev scopeRecordsCenter – vmesni digitalni arhiv.

Tudi popoldanski del je bil namenjen sekciji z naslovom *Digitalizacija*

arhivskega gradiva. Podjetje Mikrocop, d. o. o., Ljubljana je s pomočjo mag. Maria Klačmerja iz Občinskega sodišča v Varaždinu ter mag. Ivice Metlikovca predstavilo primer iz prakse – digitalizacijo arhiva zemljiških knjig na Hrvaškem. V imenu podjetja Trevis, d. o. o., je izzive fizičnega arhiva v digitalni dobi predstavil direktor podjetja Trevis, d. o. o., Beograd, Srbija, Jovica Zeković. Karmen Matkovič iz podjetja Mikrografija, d. o. o., pa je predstavila poslovne rešitve podjetja s predstavitvijo naslovljeno *Začnite s papirjem. Zaključite v oblaku*.

Sekcija predstavitev na posterjih je tudi letos potekala v avli pred Kongresno dvorano, posterji pa so bili na ogled vse tri dni konference. Svoje prispevke na posterjih so s kratko 10-minutno predstavitvijo v Kongresni dvorani predstavili tudi naslednji avtorji:

- Mag. Mirjana Bogosavljević (Arhiv Srbije): *Izkušnje pri urejanju arhivskega gradiva fonda Ministrstva za finance – zbirka Oddelka za davke v Arhivu Srbije*;
- Marijana Jukić in Angelika Milić (Hrvatski državni arhiv, Zagreb, Hrvaška): *Urad za človekove pravice Vlade Republike Hrvaške in Urad Republike Hrvaške za nacionalne manjšine*
- Nataša Milošević Dulić (Zgodovinski arhiv Požarevac, Srbija): *Posledice neprimernih pogojev hrambe arhivskega gradiva v arhivih – izkušnje Zgodovinskega arhiva Požarevac*;
- Branka Molnar (Zagreb, Hrvaška): *Splošni seznam gradiva z roki hrambe kot Univerzalni klasifikacijski načrt na Hrvaškem – analiza uporabe v praksi*
- Dr. Jasna Požgan (Državni arhiv za Međimurje, Štrigova) in Ivana Posedi (Državni arhiv u Varaždinu, Hrvaška): *Prezvemi v preteklosti in sedanjosti*;
- Mag. Marijana Todorović Bilić (Arhiv Republike Srbske, Bosna in Hercegovina): *Notranja pravila pri upravljanju dokumentarnega gradiva – izkušnje Arhiva Republike Srbske*;
- Almira Alibašić - Fideler, Haris Zaimović in Velid Jerlagić (Zgodovinski arhiv Sarajevo, Bosna in Hercegovina): *Knjige registrov in protokolov kot spletni inventarji: digitalizacija knjig v fondih uprave*.

Drugi dan konference je bil razdeljen na dve sekciji, ki sta bili izvedeni v sodelovanju s projektom e-ARH.si: ESS 2016–2020. Potekali sta v dveh dvoranah, udeležilo pa se ju je 144 udeležencev. Prva je bila namenjena ustvarjalcem arhivskega gradiva, druga arhivskim strokovnim delavcem. Za ustvarjalce arhivskega gradiva je bila pripravljena delavnica na temo *Izvirno digitalno gradivo pri ustvarjalcih: pretvorba, priprava, izročitev in dostop*. Sekcija je dala poudarek e-dokumentom, njihovem nastanku, pretvorbi, varovanju, dolgoročni hrambi in e-arhiviranju. Začela sta jo Ksenija Lončarić in dr. Hrvoje Stančić iz Filozofske fakultete Zagreb s prispevkom *Doseči računalniško zaupanje: zahteve za vzpostavitev zaupanja vredne e-uprave*. Dr. Tatjana Hajtnik iz Arhiva Republike Slovenije je pripravila predavanje na temo *Pretvorba e-dokumentov v formate za dolgoročno hrambo na osnovi standarda ISO 13008*, predstavila pa je tudi projekt e-ARH.si pol leta po vzpostavitvenem sestanku in pričakovane rezultate ob zaključku leta 2017. V nadaljevanju so avtorji, ki sodelujejo pri projektu e-ARH.si, predstavili svoje prispevke: Vesna Gotovina (Arhiv Republike Slovenije) in mag. Hedvika Zdovc (Zgodovinski arhiv Celje) *Prezemanje arhivskega gradiva iz ISUD – izkušnje in problemi*, dr. Jože Škofljanec (Arhiv Republike Slovenije) *Ali bi šlo tudi z manj napora? Priložnosti za učinkovitejše varstvo digitalnega arhivskega gradiva pred izročitvijo in ob njej* ter Mojca Kosi (Arhiv Republike Slovenije) *Ocena dostopnosti digitaliziranega gradiva v Podatkovni bazi Arhiva Republike Slovenije za invalide*.

V okviru sekcije za arhivske strokovne delavce je bila izvedena delavnica z naslovom *Popisovanje skladno z RiC*. Delavnico so vodili dr. Miroslav Novak in dr. Zdenka Semlič Rajh iz Pokrajinskega arhiva Maribor ter dr. Bogdan Florin Popovici iz Romunskega narodnega arhiva v Brasovu. Delavnica je bila sestavljena iz

dveh delov. V prvem, teoretičnem delu, je Selma Isić iz Arhiva Tuzelskega kantona predstavila rezultate lastne raziskave z naslovom *Uporaba popisov arhivskih fondov in zbirk v klasični obliki v bazah slovenskih arhivov*. Drugi prispevek v okviru delavnice z naslovom *Izzivi popisovanja digitalnega in digitaliziranega arhivskega gradiva* je pripravila dr. Zdenka Semlič Rajh, članica projektne skupine e-ARH.si iz Pokrajinskega arhiva Maribor. Tretji uvodni prispevek z naslovom *Lastnosti zapisov: ali obstaja konsenz?* je predstavil dr. Bogdan Florin Popovici. Uvod v praktični del delavnice je pripravil dr. Miroslav Novak iz Pokrajinskega arhiva Maribor. Delavnica je bila organizirana v 6 skupinah s po 7 do 8 članov, ki so bili iz različnih arhivov.

Vsaka skupina je dobila paket gradiva, ki ga je morala obdelati skladno z RiC ter predstaviti rezultate. Cilji delavnice so bili predstaviti entitete modela RiC ter njihove elemente popisovanja, pojasniti pojem popisovanja v kontekstu, usposobiti udeležence, da v gradivu prepoznajo entitete skladno z RiC in opišejo gradivo, skladno z RiC.

Ob koncu delavnice je še enkrat, kot član skupine EGAD, ki je pripravila osnutek koncepta RiC, nastopil dr. Bogdan Florin Popovici. V krajšem nagovoru je orisal dosedanja prizadevanja EGAD na tem področju, dosedanje odzive arhivske strokovne javnosti ter načrte in pričakovanja v zvezi z nadaljnjim razvojem RiC.

Zadnji dan konference so bili predstavljeni prispevki, namenjeni upravljanju dokumentacije pri ustvarjalcih oziroma predstavitvi problemov. Nastopili so Bogomil Jelenc iz podjetja Elektro Maribor, d. o. o., ki je predstavil prispevek z naslovom *Elektronsko pisarniško poslovanje, prvi korak k elektronskemu arhiviranju*. Prakso v vzgojno-izobraževalnem zavodu sta predstavila Damjan Erhatic in Ludvik Rogan iz Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer s prispevkom *Arhiviranje v javnem vzgojno-izobraževalnem zavodu*. Dr. Peter Pavel Klasinc iz Katedre za arhivistiko in dokumentologijo na AMEU ECM in Tadej Vozelj iz podjetja Mikrografija, d. o. o, Novo mesto sta predstavila celostno ureditev arhiva in uvedbo dokumentnega sistema na AMEU ECM. Žarko Štrumbl in mag. Gašper Šmid iz Arhiva Republike Slovenije sta predstavila prispevek z naslovom *Varstvo arhivskega gradiva z občutljivimi osebnimi podatki*, dr. Izet Šabotić iz Filozofske fakultete Univerze v Tuzli pa prispevek *Problematika valorizacije dokumentarnega gradiva medicinske provenience*.

Vladimir Drobnjak iz Pokrajinskega arhiva Koper je predstavil prispevek, ki sta ga pripravila Klavdijo Zupančič, z naslovom *Izkušnje zunanjega izvajalca z upravljanjem dokumentarnega in arhivskega gradiva ter sodelovanje s Pokrajinskim arhivom Koper*, Gregor Škafar iz Nadškofijskega arhiva Maribor pa je govoril o arhivski zakonodaji ter *Zakonu o matičnem registru* – o dostopu do matičnih knjig in podatkov v arhivih in na upravnih enotah. Mag. Lilijana Urlep, prav tako iz Nadškofijskega arhiva Maribor, je spregovorila o prevzemanju arhivskega gradiva škofijske pisarne v Nadškofijskem arhivu Maribor. Jože Glavič in mag. Mitja Sadek iz Zgodovinskega arhiva Ljubljana sta predstavila novo spletno podobo arhiva – primer Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Iztok Hotko, tudi iz Zgodovinskega arhiva Ljubljana, pa projekt *Kronist Novega mesta kot primer sodelovanja lokalne skupnosti in arhiva pri ustvarjanju zbirke digitalnih fotografij*. Kot zadnji je nastopil Aleksander Lavrenčič iz RTV Slovenija s prispevkom *Potujmo v naš svet – dostop do arhivskega gradiva na pametnih telefonih za otroke*.

V 16. zborniku recenziranih znanstvenih prispevkov mednarodne konference *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja* so objavljeni vsi prispevki mednarodne konference v Radencih. Prispevki so napisani v slovenskem, hrvaškem, srbskem, bosanskem in angleškem jeziku z izvlečki v slovenskem in angleškem jeziku. Povzetki so v angleškem jeziku.

Zbornik konference je klasificiran kot zbornik recenziranih znanstvenih prispevkov mednarodne konference. Anonimni recenzijski postopek je tako 12

prispevkov klasificiral v kategorijo »objavljeni znanstveni prispevek na konferenci« in 20 prispevkov v kategorijo »objavljeni strokovni prispevek na konferenci«. Uredniški odbor zbornika se je že v letu 2012 načrtno odločil, da bo skušal dvigniti že doseženo raven objavljenih prispevkov na raven znanstvenih prispevkov. S tem je želel neposredno pripomoči k boljši metodologiji dela in obravnavanja arhivskih strokovnih problemov in vplivati nanjo.

V letu 2017 je zbornik ponovno izšel na elektronskih medijih. Izdan je bil kot elektronski vir na CD-ROM-u v nakladi 350 izvodov in kot spletni vir, objavljen na spletni strani Pokrajinskega arhiva Maribor (<http://www.pokarh-mb.si/si/s/226/zbornik-mednarodne-konference-radenci-2017.html>). Zgoščanka in spletna izdaja vsebujeta 32 prispevkov domačih in tujih avtorjev. Izdal in založil ga je Pokrajinski arhiv Maribor.

Nina Gostenčnik

5. mednarodna znanstvena konferenca »Za človeka gre: interdisciplinarnost, transnacionalnost in gradnja mostov«

Maribor, 10.–11. marec 2017

Alma Mater Europaea – ECM je 10. in 11. 3. 2017 v Mariboru organizirala 5. mednarodno znanstveno konferenco z naslovom *Za človeka gre: interdisciplinarnost, transnacionalnost in gradnja mostov*. Konferenca je potekala pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja in Evropske akademije znanosti in umetnosti. Vodilne teme konference so bile ekologija, medkulturna komunikacija, tranzicija in reintegracija, arhivistika, zdravje, fizioterapija, integrativna medicina, socialna gerontologija ter filozofija in humanistika.

Arhivisti smo imeli svojo sekcijo oz. simpozij v soboto, 11. 3. 2017. Vodilna tema simpozija je bila *Arhivi v službi človeka – človek v službi arhivov*. Po pozdravnih nagovorih dr. Ludvika Toplaka (predsednik univerze Alma Mater Europaea – ECM), doc. dr. Petra Pavla Klasinca (predstojnik Oddelka za arhivistiko in dokumentologijo na Alma Mater Europaea – ECM) in dr. Bojana Cvelfarja (direktor Arhiva Republike Slovenije) so se začele prve predstavitve prispevkov.

Dr. Larin Mikhail iz Zgodovinskega in arhivskega inštituta Ruske državne univerze za humanistiko v Moskvi je predstavil prispevek *Informacijske tehnologije kot most med arhivi in državljanom*. Predstavljena je bila perspektiva, s katero želijo v Ruski federaciji ustvariti enotno informacijsko infrastrukturo arhivskega gradiva v državi, ki bo omogočila optimalno uporabo arhivskega gradiva ne samo s strani uporabnikov v državi, ampak tudi tujih raziskovalcev. Sledil je prispevek dr. Jedert Vodopivec Tomažič in Judite Šege o opornih točkah pri načrtovanju adaptacije ali novogradnje arhivskih depojev na primeru škofjeloške enote Zgodovinskega arhiva Ljubljana. Prispevek je nastal na željo slovenskih arhivistov, da se pripravijo oporne točke, ki bi bile v pomoč pri pripravi projektne naloge za adaptacijo ali novogradnjo arhivskih depojev. Narejen je bil na osnovi strokovne literature in lastnih izkušenj, ki sta jih avtorici pridobili ob svojem delu in ob stiku s problematiko arhivskih depojev. Za gradivo, ki ima značaj arhivske dediščine, je izjemno pomembno, da je hranjeno v varnih, statično stabilnih in klimatsko ustreznih depojih. Nato je dr. Grigory Lanskoj iz Ruske državne univerze za humanistiko v Moskvi predstavil temeljne smernice študija avdiovizualnih arhivskih zbirk, ki so bile ustvarjene in zajete v elektronskem okolju. Med drugim je avtor proučeval vprašanje hrambe, opisa digitalnih avdiovizualnih zapisov v elektronskih informacijskih sistemih in objave teh do-